

ВОЕНИ БОИ

ЈЕДРТ ЛАПУХ МАЛЕЗИЧ

traduki ^T

Издавањето на ова дело беше поддржано од ТРАДУКИ, книжевна мрежа, на која припаѓаат Сојузното министерство за Европа, интеграции и надворешни работи на Република Австрија, Министерството за надворешни работи на Сојузна Република Германија, швајцарската фондација за култура ПроХелвеција, КултурКонтакт Австрија (во име на Сојузната канцеларска служба на Република Австрија), Гете Институтот, Агенцијата за книги на Словенија ЈАК, Министерството за култура на Република Хрватска, Ресорсот за култура на владата на кнежеството Лихтенштајн, Фондацијата за култура на Лихтенштајн, Министерството за култура на Албанија, Министерството за култура и информирање на Република Србија, Министерството за култура на Република Романија, Министерството за култура на Црна Гора, Министерството за култура на Република Македонија, Саемот на книгата во Лајпциг и фондацијата С. Фишер.

БИБЛИОТЕКА – АКВАМАРИН

Главен уредник
Филип Димевски

Јазична редакција
Андреј Јованчевски

Наслов на оригиналот:
Jedrt Lapuh Maležič, BOJNE BARVE

Copyright © Jedrt Lapuh Maležič
Copyright © за македонското издание Бегемот, 2018
Copyright © of the translation: S. Fischer Foundation
by order of TRADUKI

Компјутерска обработка
Бегемот

Графичко уредување
Наталија Лукомска

© Сите права на изданието ги има БЕГЕМОТ ДООЕЛ – Скопје. Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или електронски медиуми без писмено одобрение од издавачот.

ВОЕНИ БОИ

ЈЕДРТ ЛАПУХ МАЛЕЗИЧ

(РАСКАЗИ)

превод од словенечки јазик
Иванка Апостолова Баскар

Скопје, 2019

СОДРЖИНА

РАЦИЈА	7
УБАВАТА БРЕДА	13
ЧУДОВИШТЕ	17
НОМО ЕРЕСТУС	26
РЕФЛЕКСИИ НА ЗОРАТА	30
ОРГАНСКИ ТВОЈА	38
СОМНЕЖ ЗА БЕГСТВО	42
СÈ ШТО СИ ПОСАКУВАВ	52
ОТПОР	60
СИ ГО ВРАЌАМ НАЗАД	64
СТОЛБ НА СРАМОТ	69
НАВИСТИНА	75
ПЛИТКА ПАМЕТ	79
ЛАТИЦИ	86
ИДНИНА БЕЗ МУВЛА	90
ЈУЛИЈА ПРИМЕЦ	96
КОГА БИ	100
НИТУ ЈАС НЕ	107
ХИЕРАРХИСКИ ОДНОСИ	112
ДА ИЗЛЕЗЕШ НАДВОР ГОЛ Е ОПАСНО	117
КАДЕ ТИ, КАДЕ?	121
НЕ СМЕ КУКАСТ КРСТ	126
СТРЕЈТ ДЕЧИШТА	131
СКОРПИЈА-РИБА ВО ПЛИТКО	136
ТАА ЛАЖЕ	140
ГОЛЕМОТО ДОФРЛУВАЊЕ	145
НУЛА	150
ПОД ЧЕРГИЧЕ	155

РАЦИЈА

НЕ СУМ ДЕЛ ОД НИВНАТА СЦЕНА И НИКОГАШ НЕ БИ САКАЛА да станам лезбијка, но по *after*-от, кога ја гледам како се размавтува низ воздухот додека дискутира за актуелните политички позиционирања на малцинствата, кога одвреме-навреме малку ѝ се занишуваат градите, тоа предизвикува нешто во мене. Таквата маица без ракави безброј пати си ја замислував одзади, како се затегнува на исправениот грб, секогаш кога таа ми се приближува и ми дише на уво. *Tank-top* пишува на блузата во продавниците за облека. *Tank*-женска. Посакувам да е поблиска со мене. Затоа нејзиното шмукање на цигарите ми оди на нерви, бидејќи цело време се преправа дека вдишува, ама гледам дека половина чад испушта низ носот, а другата половина едвај ја пробува. Конечно, кога цицките ќе ѝ се смират за миг, ѝ велам да ми даде да повлечам дим. Вовлекувам многу длабоко и внимателно, потоа ѝ ја враќам штафетата и велам: – Зарем е толку тешко?

Малку е збунета, бидејќи не ѝ е баш јасно што, всушност, сакам од неа и по мигот кој се надвиснува над собраната толпа како несмасна топка, си ја завршува реченицата. – Затоа не правам ништо друго, сè додека кај нас главна работа останува таа неразрешлива заебанција, сè додека кај нас таа па таа се зафркава со тоа па тоа и сè додека поради ова се рушат директорските позиции... Опасно заебано – рече. Олку заебано колку што мојава заебана меѓу нозеве не може да биде. Ме изгладнува.

Tank-top, tank-top ми се врти во главата и ритмички се лула во пулсирање, така што едвај седам, додека овие околу масата си го подаваат џоинтот. Ѓ го предавам и, без да вовлече, го предава понатаму, малку се врти и кај рамото у се вдлабува едвај забележлива јамичка помеѓу мускулите, леле, ми се врти, ми прави проблем.

Тие глупави зборови. Неговата бивша, лезбијката, се вика Тања и смешно е, се наежив кога Милош во попладневната запурнина на Метелкова, додворувајќи ми се, ме потчукна по бутот, па не сум сигурна на кого реагирам. Тој сакаше да дојдеме тука, пред Тифла, во дрвената куќичка, потоа на терасата. Сега во мене одекнува Скокот¹ Тања, па ова веќе не е здраво. Имам чувство како луѓето околу мене да ги снемува, ми се чини секогаш кога ја отвора устата за уште некоја стручна внатрешно-политичка флоскула како со неа да ја опфаќа и мојата пичка и како со јазикот да ми се зарива длабоко. Долго време како не пушам, за да ми текне тогаш кога посетив по џоинтот. И кога една од лезбијките грандиозно запеа: *Pass it over to me-hee-hee*, станувам свесна за својата неучтивост и дури тогаш прочитав ми стануваат зрно ориз и ме обзема само уште онаа затскриената со *tank-top*-от, *tank-top* се зарива во мене, а истовремено останува мирна, како воздухот на терасата пред Мизарт.

Ненадејно надвладае некаква паника, барем така доживувам. Сите стануваат и не ми е јасно како застанав зад нив. Одат да танцуваат, ми станува јасно и несмасно се навалувам на рамото на Милош, кој се помести. Истовремено ја гледам Тања како му се приближува на својот бивш, мојот сегашен, и како на забавена снимка го зграпчува за рамото, при што бицепсот, малку и суптилно у се испакнува, леле, фак, колку ме возбудува тоа. Го бакнува Милош в лице, ме погледнува мене и му вели: – Дај ѓ време. И носи ѓ вода.

¹ Игра на зборови. Изведено од скокоткање (заб. на прев.).

Потоа раката што ме носи се заменува и на местото на Милош седнува Скокот Тања и главата ми станува сè потешка, додека не падне врз нејзините фармерки, се извинувам и, за миг будна, потпирајќи се на растопените зрнца на подот на терасата, се навраќам нанзад, поблиску до прерамките на нејзиниот *tank-top*, *tank-top*. Малку е запотена и не можам веќе да се воздржам, бидејќи потта е со мирис на нејзиното рамо. Не е соленка, ми се чини малку слатка, затоа морам повторно и подитно да проверам, иако увото веќе е премногу блиску и кога е веќе тука, зошто да не пробам, дали и зад увото е толку вкусна. Се навалувам дури кога се присетувам дека тоа веројатно не е само во мојата глава и дека нешто мора да се забележува и таму во реалниот свет. Но, ми станува јасно, ако тоа уво со толку слатко остра и слатка коса е сосема смирено, потоа не смеам да ја вознемирувам, нели? Потоа таа ме прифати. Зашуми и нешто се случи, леле, нешто се промени. За беља, ѝ дозволив. Аман, леле, не со бившата на Милош.

Мојата глава се крева, гледам право, ја изострувам сликата и здогледувам насмеано лице. – Ме замени со Милош? – ми се смее, сакам да ѝ одговорам дека точно знам која е и тоа многу добро го знам. Дека не можам поинаку освен да се струполоам назад на прерамката од нејзината маица и раката да ми падне меѓу нејзините прекрстени нозе, каде што нагонски опипува дека навистина е таа, сама од себе гмечи, стиска, како самата себеси да се плеска, онака исто како наутро кога не ми се станува. – Досега со никого не сум се препознала – велам, барем така ми се чини, очигледно е дека се подразбира. Не знам дали сум пренежна или прегруба, бидејќи воопшто не се помрднува. Не. Се. Не. Се поместува. Не, таа не реагира на мојот поглед, кој е вперен во деколтетот, каде што градите ѝ се допираат со работ на *tank-top*. Сè уште не ми вели да престанам.

Нешто се случува. Ми се причини дека полека ја врти главата кон своето рамо и гледам дека ѝ се набрчкува вратот. Се обидува да ми каже нешто и конечно се реши дека ќе станеме. Веројатно некако ме одвлече настрана, јасно ми е дека помалку имам осет за детали и поосетливо го чувствувам движењето на воздухот, иако мижам. – Ќе ми кажеш ли што изедовме јас и ти? – велам. – Молчи – ми вели и ме носи понастрана од униформираниите, мрсулковците, момците со светлосини кошули со вез, по ходникот, покрај местото за бендовите, до скалите, по скалите... сето тоа е бавно како пилешки црева, зашто ме онеспособува и ме забавува, вратот и натаму ѝ се оросува, тоа не ми се измолкнува од пред очиве.

Кога ми се причинува дека на крајот на тесниот премин здогледувам дневна светлина, тогаш мораме да свртиме надесно, неопходно е, очигледно е, потребата се осеќа во секое нејзино движење. Надвор, спроти преминот, здогледувам уште неколку од оние светлосини кошули, па се отрезнувам: – О, фак, полицајци – поради ова устата ми се затвори среде крик, и покрај малата оддалеченост, нејзините прсти накратко го допреа мојот јазик. Само за миг. Немам време ни да помислам на Милош, но мислата сè уште е тука, затоа се забрзувам назад кон скалите, иако ми е јасно дека не можам повторно да се соочам со него. Мојот Милош во џебот има кутија за цигари со кратки филтри, под кои се кријат таблети. Мојот Милош ќе наебе.

Тања ме фаќа за појас и повторно, со сета сила ме повлекува надесно, кон празниот простор за благајната на клубот *Channel Zero*, потоа напред до крајот, па на лево, до вратата. Ми се врти во главата, заедно веројатно изедовме цел куп ходници, но целата таа мисла се претвора во кубистичка фреска, додека сме стиснати до

сидот и молчине, за да не нè најдат. Тања нема друг избор и ме грабнува за рамото како да сум немирно дете, јас набљудувам како потта над нејзиниот граден процеп светка во полутемнината на ходникот и се обидувам да ја подигнам дланката, но не ми успева, затоа само ја размачкувам потта, додека дланката не ми се лизне преку нејзината клучна коска. – Слушни ме, добро слушни ме! – ме гледа в очи и ми го притиска лицето. – Издрогирана си. Океј? Издрогирана, да?! – Малку ќе почека додека јас само дишам. – Молчи, да не нè фатат. Важи? – Што и да ме праша, би ѝ одговорила секогаш исто, затоа само тивко кимнувам со главата, додека ја чекаме полициската патрола да помине и се гледаме очи во очи.

Тања, на ризик, ја отвора кваката од Шкратовата читалница² и се насмевнува зашто е отклучена. Сè повеќе ми станува јасна сериозноста на ситуацијава, додека се шумгнуваме внатре. Не ми се допаѓа тој раздор на реалноста, книгите и столиците се очигледно помалку секси од нејзиниот грб, кој оддалечено се протега над мене. – Ако мора да се исповратиш, дај навали се тука – рече и ми принесе кофа. – Зарем така, исплукај и изми? – велам и со лошење се насмевнувам, додека во џебот го барам телефонот, да проверам како е Милош. Сега во целосен мир, во заклучена канцеларија, можеме да се избебеме како луди, ќе ја фрлам на регалот со анархистичка литература и околу трупот ќе ги завијам нејзините нозе и ќе се препуштам и ќе ја распарам, но што дека, кога сум трезна, не сум лезбијка.

– Нема да се исповратам – велам навредено и ја клоцаам кофата во аголот, да затропа. Би сакала да го додадам уште ова, да ми каже што зедевме, иако знам дека таа воопшто не е виновна, вистина е дека и двете наебавме со тој кретенски тип, нејзиниот бивши, мојот сегашен. – Последен пат е да земам било што од него –

² Јавна читалница на Метелкова, место со анархистичка литература.

вела. Ме помилува по косата, ми ја намести зад уво, а веќе нема ништо убаво во тоа. – Паметна девојка – ми вели.

– Навистина? – сега ја погледнав навистина искрено и целата сум во исчекување чекам да ми одговори, зашто мене не ми се, навистина мене не ми се...

УБАВАТА БРЕДА

ОНОЈ СТАРИОТ ЧЕРНИВЕЦ БЕШЕ ТОЛКУ МНОГУ ДОСАДЕН, секоја недела ни доаѓаше на гости; и зошто постојано ме испрашуваше како е во дворот и дали некој ме има удрено. Дали ме удрило некое детиште. Демек момчињата ги клоцаат само оние девојчиња што им се *допаѓаат*. Ми текна на Жива од градинка, под потколениците многу често имаше модринки, навистина како пречесто некому да му се *допаѓаше*. Кога му реков дека не сакам да им се допаѓам и дека вака ми е сосема во ред, бидејќи не ме клоцаат, ги крена рамената и лигаво се заврте кон моите родители. Намигнувајќи им, рече дека *оваа сè уште не знае што сè ја чека*.

Како и да е, многу сакав да одам во кујната, бидејќи до стариот Чернивец секогаш седеше и скромно кимаше со главата љубовта на мојот живот, Бреда. Бреда секогаш доаѓаше со него. Таа никогаш не ми досадуваше. Сакаше да гледа кога ѝ покажував некаква играчка, а во најубавите денови тропкаше целата украсена со ланчиња, тогаш кога се наведнуваше кон мене, се топев под нејзините распослани кадрици. Секогаш со налакираниите нокти ме скокоткаше по вратот ако сирнев што носи под блузата. Сите се засмејуваа. – Ах, остави ја, нека ти го мириса парфемот – велеше мама – на мене никогаш нема да го има, зашто сум алергична. – Стариот Чернивец зборлесто ме гледаше, божем допрва што ли сè не ме чека.

Понекогаш Бреда ме земаше во скут, па се навалував на неа. Кога морав да спијам, сонував дека нејзините гради ги осветлува лесен сноп месечината и дека можам да си тропкам со нејзините ќердани колку што си сакам. Тоа сè повеќе ме наведуваше на секоја следна средба да сакам да доползам до скутот на Бреда, ама стариот Чернивец ќе ми речеше дека не смеам, сè додека не му кажам за своите дечковци, дали конечно ме клоцнале. Му спуштив *да си ја гледа својата работа, за да не се искне крваво* – токму така како што го слушнав Амир во градинката. Стариот Чернивец само ќе се изнасмееше и ќе речеше да не ме загрижува тоа, дека тој и двете свои работи секогаш добро ги надгледува, потоа чудно се загледуваше во градите на Бреда. Тогаш не ми дозволија да се качам кај неа на меко. Морав во соба, па дури и на мама божем ѝ беше *толку многу незгодно и дома не ја учевме на такво однесување*. Зошто да не? Зарем јас сум виновна, што морав искуствата да ги собирам само од тотални странци.

Кога тато ме покри со ќебето, строго ми нареди веќе да не одам во кујната, мама е многу лута, па го прашав што значи некој да ти се *допаѓа*. Рече дека не е нешто посебно некому да му се *допаѓаш*. За мене тоа беше битен податок. Кога вратата се затвори, станав и почнав да вежбам.

Не ме погоди премногу што денес не можам да ѝ седам на Бреда в скут, бидејќи има извесно време како ѝ подготвив песна, која ќе ѝ ја испеам кога ќе останеме сами. Ќе ја гледам в очи и ќе ја восхитам. Бидејќи таа песна навистина зборуваше за неа. Скришум ја научив, додека тато ја потпевнуваше туширајќи се и долго ја вежбав пред спиење, без да кажам никому нешто за неа. Најдобро би било да ја испеам кога оној стариот Чернивец ќе оди да *постави кабел*, секогаш го правеше тоа и се однесуваше како да е тоа нешто толку многу фино.

Потоа таа ќе биде моја. Точно знам што значи тоа. Дека ќе си игра со мене, ќе се грижи за мене и дека ќе ѝ бидам нешто посебно.

– Денес е недела? – секое утро прашував пред да одам во градинка. – Кога ќе биде недела? – бев упорна. Се смееја и ми велеа дека сум мрзлива, дека наутро не ми се станува за ништо друго освен за живжав³. А всушност знаев дека во недела мојот живот во целост ќе се распадне.

Кога гостите пристигнаа, ја отворив вратата ширум и молчејќи стоев настрана, смирена, подготвена за одлучувачки пресврт. Моја е, само што сè уште не знае. Од среќа, очите ме чешаа. Беше поубава од вообичеано, како да знаеше дека песната ја знам напамет, за кога било и каде било. Ја повикаа во кујната, неа и стариот Чернивец, на што скокнав и ѝ ја придржав вратата. Ме погали по главата. Светев, бидејќи знаев дека ја очекува најубавиот ден.

Кога седнаа, го најавив својот настап. Мама и тато си намигнаа, бидејќи не знаеја што подготвив. Дзззк, ја отворив невидливата завеса. Оној стариот Чернивец рече: – О, што ли ќе е ова? – Не ми изгледаше вредно да му одговорам. Бреда го фати за надлактицата и тивко му објасни: – Мислам дека е сценска завеса. – Знаев дека ги познава работите. Тшшшкт, удрив по невидливиот тапан. Тогаш Чернивец веќе не ѝ пречеше на претставата. Подобро за него.

Ооооо (драматична пауза, во која никој не дише, јас, пак, мавтам со марамчето)

*Фани, Фани, Фани, зошто ја онадиш од страна,
Зошто не во средина, така како нашата Бреди?*

*Оооо, Бреди, Бреди, Бреди, зошто ја онадиш во средина,
Зошто не од страна, така како нашата Фани?*

Оооо ...

³ Термин за анимирани филмови во недела наутро.

Ќе следеше уште една строфа, но за миг забележав дека Бреда се воздржува да не се расплаче од трогнатост, додека во кујната сè изгледаше како да е во некоја навистина многу фина куклена претстава. Мене не ми беше гајле за мојата нова слава. Претставата веќе не беше воопшто битна, бидејќи Бреда сега навистина почна да плаче. Се впуштив кон неа и, како што прилега, ѝ подадов марамче. – Мила моја, леле, мила моја – рече липтајќи. – Да, тука сум – ѝ одговорив. – Сè ќе биде во ред – ѝ реков и веќе се насмевнуваше. – О, леле – рече, додека со марамчето си ги бришеше црните капки под очите.

Мајка ми налутено го погледнуваше татко ми, тој беше тапо загледан. Оној стариот Чернивец на некој начин го сожалував, му беше тешко, затоа намерно не го ни погледнав. Немав ни време, бидејќи ми се закануваа со спиење. Мора да се знае дека сум сериозна, а не *некоја само за онака*, како што рече Амир од градинка. Мора да се знае дека *знам што ме чека*.